

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyně Mgr. Lucíí Trejbalovou ve věci

žalobce: Z.P.
bytem [redacted]

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2018, č. j. MPSV-2018/58089-917

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 23. 3. 2018, č. j. MPSV-2018/58089-917, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobce se domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Liberci (dále jen „úřad práce“) ze dne 23. 1. 2018, č. j. 9146/2018/LIB, kterým úřad práce nepřiznal žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje na základě žádosti ze dne 20. 12. 2017.
2. Žalobce namítal, že bylo rozhodnuto, aniž byly zjištěny a posouzeny rozhodné okolnosti, úřad práce zneužil a překročil meze správního uvážení, oba správní orgány porušily ustanovení správního řádu.
3. Žalobce popsal, že dne 11. 12. 2017 požádal o prodloužení lhůty správního řízení zahájeného dne 7. 12. 2017 minimálně o 15 pracovních dnů. Podle úřadu práce měla tato žádost o prodloužení lhůty pro vyjádření se k podkladům vliv na vyplacení, resp. nevyplacení dávek hmotné nouze v měsíci prosinci 2017, neboť dávky nebylo možné před uplynutím požadované lhůty vyplatit. Úřad práce opomenul, že z výzvy ze dne 7. 12. 2017 a protokolu ze dne 7. 12. 2017 vyplývá, že dne 23. 11. 2017 bylo rozhodnuto o tom, jakým způsobem bude vyplácen příspěvek na živobytí, žádná lhůta k vyjádření to nemohla změnit, dne 7. 12. 2017 mělo dojít pouze k objednání termínu výplaty poukázek a seznámení s jejich podílem. Oba správní orgány potvrdily, že žalobce svým zákonem předvídaným jednáním způsobil, že k vyplacení opakujících se dávek hmotné nouze – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení za měsíc prosinec 2017 – nemohlo dojít v důsledku žádosti o prodloužení lhůty pro vyjádření se k podkladům rozhodnutí, na což byl žalobce opakovaně upozorněn. Žalovaný opomněl, že účinnost zákona č. 90/2017 Sb. nastala dne 1. 6. 2017, dle žalobce měl úřad práce věci vyřizovat tak, aby nedocházelo ke škodám, měl přistoupit ke včasnému řešení věcí. Úřad práce ani žalovaný nepřihlédli k tomu, že samotný návrh k prodloužení lhůty neznámá, že mu musí být vyhověno, a že o změně způsobu výplaty dávky mohlo být rozhodnuto s takovým předstihem, aby k podobné situaci nemohlo dojít a dávky byly vyplaceny včas. Jako důkaz žalobce navrhoval kompletní spisy úřadu práce k jeho osobě a výsledkům oprávněných osob podílejících se na správním řízení.
4. Dále žalobce namítal, že dne 7. 12. 2017, kdy se k výzvě dostavil na úřad práce a kdy mu bylo doručeno oznámení o zahájení správního řízení ve věci způsobu výplaty příspěvku na živobytí, mu nebyly dány žádné podklady k seznámení, a tedy nebylo možné vyjadřovat se k neexistujícím podkladům pro rozhodnutí. Spis, který k nahlédnutí v kopii dostal, neobsahoval žádný doklad, který by se týkal nového způsobu výplaty dávek. Ani při ústním jednání mu nebyly dány žádné relevantní informace a podklady, ze kterých úřad práce hodlá vycházet při změně výplaty příspěvku na živobytí a stanovení poměru poukázek a hotovosti, kromě textu zákona. Při jednání dne 18. 12. 2017 bylo žalobci řečeno, že žádné podklady na úřadu práce nejsou, vše se dozví z rozhodnutí, které bude vypracováno po projití prodloužené lhůty. Ze spisu tak vyplývá, že o lhůtě nebylo rozhodnuto, žádost o prodloužení lhůty zůstala bez odůvodnění nevyřízena.

5. Přestože mimořádnost nespočívala v zákoně příkladmo v uvedených událostech, nevyplacení dávek v hmotné nouzi v situaci, kdy se dotčená osoba nachází v hmotné nouzi, se k nim dá podle názoru žalobce přirovnat, neboť zahání dotčenou osobu do dalších potíží. Podle žalobce zákon nestanoví, že v případě včasného nevyplacení dávek hmotné nouze nelze poskytnout mimořádnou dávku do doby poskytnutí pravidelné dávky hmotné nouze na překlenutí momentální nepříznivé situace.
6. Z rozhodnutí žalovaného a ze zákona vyplývá, že na změně způsobu výplaty dávek nemohlo být nic změněno, rozhodnutí mohlo a mělo být vydáno bez vyjádření účastníka řízení, neboť postup úřadu vychází jen z ustanovení zákona. Pokud žalobce v odvolání namítal, že nebyl po oznámení začátku řízení seznámen s žádnými skutečnostmi ve spise, na základě kterých bude orgán rozhodovat, ani s materializovanými úvahami oprávněné úřední osoby, nebyl žádný důvod stanovovat jakoukoliv lhůtu k seznámení s podklady a vyjádření se k nim, ani možnost navrhopvat důkazy, a že naznačeným způsobem bylo porušeno právo na seznámení se s podklady pro rozhodnutí, žalovaný se s těmito námitkami plně nevyrovnal. Pouze ve svém rozhodnutí citoval odvolání, aniž by vyvrátil jednotlivé námitky. Proto je rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
7. Z uvedených důvodů žalobce navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného včetně předcházejícího rozhodnutí úřadu práce pro nezákonnost zrušil a věc vrátil úřadu práce k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalovaného

8. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že žalobce pobíral dávky pomoci v hmotné nouzi od října 2012, byl posuzován jako jednotlivec, který bydlí v nájemním bytě s náklady na bydlení ve výši 13 500 Kč, je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci, dlouhodobě nepracuje. S ohledem na novelu zákona o pomoci v hmotné nouzi mu byl snížen příspěvek na živobytí od srpna 2017 na částku existenčního minima 2 200 Kč, doplatek na bydlení byl vyplácen ve výši 10 194 Kč.
9. Na základě změny zákona o pomoci v hmotné nouzi od 1. 6. 2017, která se týkala změny způsobu vyplácení příspěvku na živobytí, zaslal úřad práce žalobci dne 3. 1. 2017 oznámení o změně způsobu výplaty příspěvku na živobytí od prosince 2017, podle kterého je výše měsíční dávky rozdělena do více dílčích výplat – částka 1 000 Kč bude vyplácena převodem na bankovní účet žalobce, částka 1 200 Kč bude vyplácena formou typizovaných poukázek na nákup zboží v pokladně úřadu práce.
10. Dne 7. 12. 2017 zaslal úřad práce žalobci oznámení o zahájení správního řízení ve věci změny způsobu výplaty dávky na živobytí, zároveň dle § 36 odst. 3 správního řádu dal žalobci možnost seznámit se s podklady rozhodnutí do 5 pracovních dnů ode dne doručení oznámení. Dne 11. 12. 2017 se žalobce dostavil na úřad práce, byl seznámen s podklady, které vedly ke změně způsobu výplaty příspěvku na živobytí. Žalobce požádal o prodloužení lhůty z 5 na 15 pracovních dnů, byl upozorněn na to, že s prodloužením lhůty nebude možné vyplatit dávky – příspěvek na živobytí a

doplatek na bydlení v řádném termínu, přesto na 15 denní lhůtě k vyjádření trval. Žalobce se dostavil na úřad práce dne 18. 12. 2017, kdy požadoval výplatu poukázek v původně stanoveném termínu i přesto, že byl dne 11. 12. 2017 upozorněn, že vzhledem k jeho požadavku na prodloužení lhůty správního řízení týkající se změny výplaty dávek mu budou poukázky vyplaceny až v měsíci leden 2018.

11. Dne 20. 12. 2017 podal žalobce žádost o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 15 700 Kč, a to na placení svých životních nákladů včetně nájemného. Dne 11. 1. 2018 bylo žalobci zasláno vyrozumění účastníka správního řízení ve věci této žádosti a byla mu dána možnost seznámit se s podklady pro rozhodnutí. Rozhodnutí o nepřiznání mimořádné okamžité pomoci bylo vydáno dne 21. 3. 2018, tedy v době, kdy již byly opakované dávky – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení za měsíc prosinec 2017 žalobci vyplaceny. Žalovaný dále konstatoval, že žalobce je dlouhodobě zabezpečen dávkami hmotné nouze, opakovaně byl upozorněn na skutečnost, že prodloužením lhůty k vyjádření se k podkladům rozhodnutí týkající se změny způsobu výplaty dávky v prosinci 2017 mu nebudou dávky vyplaceny v řádném termínu, přesto na tom trval. Protože jsou žalobci k zajištění základních životních podmínek vypláceny opakované dávky, nelze k tomuto účelu přiznat dávku jednorázovou.
12. Žalovaný na závěr vyjádřil přesvědčení, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s platnými právními předpisy, zejména zákonem o pomoci v hmotné nouzi, zákonem o životním a existenčním minimu a správním řádem. Navrhoval, aby byla žaloba zamítnuta jako nedůvodná. Náklady řízení žalovaný nepožadoval.

III. Replika žalobce

13. Podle názoru žalobce vyjádření žalovaného, že dne 7. 12. 2017 mu zaslal oznámení o zahájení správního řízení z moci úřední ve věci způsobu výplaty dávky – příspěvek na živobytí a zároveň mu dal možnost seznámit se s poklady rozhodnutí do 5 pracovních dnů ode dne doručení, neodpovídá skutečnosti. Z oznámení ze dne 7. 12. 2017 se žalobce dozvěděl, že ve věci mimořádné okamžité pomoci bylo zahájeno správní řízení z moci úřední a že se ve věci mimořádné okamžité pomoci může seznámit s poklady. Požádal o prodloužení lhůty k vyjádření k podkladům, které mu ovšem nebyly předloženy, z 5 na 15 pracovních dnů. Později vyšlo najevo, že podklady má úřad práce k dispozici i v elektronické podobě. Z protokolu o jednání ze dne 11. 12. 2017 nevyplývá seznámení s podklady pro rozhodnutí. Žalobce zopakoval, že požádal o prodloužení lhůty k vyjádření se k podkladům, o žádosti nebylo rozhodnuto. Zopakoval také, že Skutečnost, že bylo-li žádáno o prodloužení lhůty k vyjádření k podkladům, nebránila tato skutečnost tomu, aby byly dávky vypláceny, nešlo o přiznání dávky – příspěvek na živobytí, ale způsob vyplacení již přiznané dávky. O způsobu výplaty bylo rozhodnuto, jak vyplývá z protokolu z 11. 12. 2017, který žalobce navrhoval jako důkaz. Žádost o prodloužení lhůty, která se týká rozhodnutí o určení podílu hotovosti a poukázek, nelze spojovat se zastavením vyplacení již přiznané dávky. Při jednání nebyl k dispozici správní spis, žalobce proto do spisu nemohl nahlédnout. Dle protokolu byl sdělen poměr hotovosti a poukázek, úřad práce ale žalobci nesdělil,

jakými konkrétními úvahami se řídil při stanovení procenta poukázek z celkové dávky příspěvku na živobytí, žalobce nebyl seznámen ani s úvahami, jakými úřad posoudil jeho schopnosti a možnosti s dávkou v hmotné nouzi hospodařit a využít dávku k účelu, ke kterému je určena. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, lze přiznat v případě mimořádných okolností dávku okamžité mimořádné pomoci. O takovou dávku z důvodů stojících na straně správního orgánu v důsledku jeho nesprávné úřední činnosti žalobce žádal, neboť neměl vlastní finanční prostředky na uhrazení životních nákladů. Pro takový případ je možné na základě správního uvážení poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu jednorázového výdaje dle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, žalobce odkazoval na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2018, č. j. 6 Ads 79/2018-34. Zdůraznil, že v prosinci 2017 mu náležel příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, přesto je úřad práce bez relevantního právního důvodu odmítl poskytovat. Ani při jednání dne 18. 12. 2017 žalobce žádné podklady pro rozhodnutí neobdržel, což bylo odmítnuto zapsat do protokolu. Žalobce zopakoval, že úřad práce měl dostatek času, aby vedl správní řízení a včas vydal rozhodnutí, včetně časového prostoru pro seznámení s podklady a případné vyjádření námitek. Nevyplacením dávek hmotné nouze, včetně doplatku na bydlení, kterého se toto řízení netýká, úřad práce postupoval nesprávně. Žádost o dávku mimořádné pomoci byla motivována tím, že úřad práce úmyslně v termínu nevyplatil řádné dávky hmotné nouze a dávka měla sloužit k rychlému překlenutí nepříznivého stavu způsobeného nesprávným úředním postupem. Nesprávný úřední postup podle žalobce spočíval i v tom, že mu nebyl ustanoven právní zástupce pro správní řízení. Z uvedených důvodů žalobce setrval na svém návrhu.

IV. Zjištění ze správního spisu

14. Soud vycházel z následně zjištěných skutečností. Zahájení řízení o dávku mimořádné okamžité pomoci předcházelo řízení o změně způsobu výplaty příspěvku na živobytí. Ač žalobce zpochybňuje v replice tvrzení žalovaného, že dne 7. 12. 2017 bylo zahájeno řízení ve věci změny způsobu výplaty příspěvku na živobytí, tuto skutečnost v žalobě naopak sám tvrdil – uvedl, že požádal dne 11. 12. 2017 o prodloužení lhůty k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí ve věci tohoto řízení zahájeného dne 7. 12. 2017. Podle protokolu o ústním jednání ze dne 11. 12. 2017 se žalobce dostavil na úřad práce, aby se seznámil s podklady, které úřad práce vede ke změně způsobu výplaty příspěvku na živobytí. Žalobce tohoto dne uplatnil žádost o prodloužení lhůty na minimálně 15 pracovních dnů. Byl upozorněn, že kvůli prodloužení lhůty nebude úřad práce moci vyplatit žalobci dávky hmotné nouze v řádném prosincovém termínu. Úřad práce do protokolu potvrdil, že uvedeného dne nemohl žalobce do spisu nahlédnout, s podklady nebyl seznámen, byl ústně poučen o změnách na základě zákona č. 98/2017 Sb. a poučen o právní úpravě obsažené v § 43 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
15. Z protokolu o ústním jednání ze dne 18. 12. 2017 vyplývá, že žalobce se k úřadu práce dostavil, protože nedostal vyplaceny poukázky. Byl znovu poučen o tom, že termín vyplacení poukázek dne 18. 12. 2017 nemohl být dodržen kvůli žádosti o

prodloužení lhůty k vyjádření se k podkladům na 15 dnů, přesto na prodloužené lhůtě žalobce trval. Bylo mu sděleno, že nelze předjímat rozhodnutí – správní uvážení úřadu práce. Také mu byly vysvětleny důvody zahájení správního řízení, sdělen závěr, jakým způsobem byla vypočtena výše výplaty v poukázkách, s tím, že vše bude uvedeno v rozhodnutí.

16. Dne 20. 12. 2017 podal žalobce žádost o mimořádnou okamžitou pomoc. Jako důvod uvedl nesprávnou činnost úřadu práce, v důsledku které v měsíci prosinec 2017 zůstal bez prostředků na placení životních nákladů včetně nájemného. Předpokládanou výši mimořádné okamžité pomoci uvedl 15 700 Kč, dále uvedl, že jde o jinou životní situaci, kdy úřad práce nepostupoval v souladu se zákonem.
17. Dne 3. 1. 2018 úřad práce žalobci pod č. j. 930/2018/LIB oznámil změnu způsobu výplaty příspěvku na živobytí (č. j. 8624/2014/LIB), který bude od prosince 2017 vyplácen ve více dílčích výplatách, částka 1 000 Kč bude vyplácena převodem na uvedený bankovní účet, částka 1 200 Kč vyplácena formou typizovaných poukázek na nákup zboží v pokladně úřadu práce 18. den v měsíci. Dne 5. 1. 2018 učinil úřad práce do spisu záznam, v němž byly uvedeny příjmy žalobce v prosinci 2017 ve výši 0 Kč, náklady ve formě nájemného 13 500 Kč, částka živobytí 2 200 Kč, a bylo uvedeno, že žalobce pobírá opakované dávky hmotné nouze, které nebylo možné v měsíci prosinci 2017 vyplatit v řádném výplatním termínu z důvodu žádosti o prodloužení lhůty probíhajícího správního řízení na 15 dnů s tím, že na základě uvedených skutečností se navrhuje dávku nepřiznat.
18. Vyrozměním, které žalobce obdržel dne 11. 1. 2018, byl poučen, že se může vyjádřit k podkladům rozhodnutí ve věci žádosti o přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu uhrazení jednorázového výdaje do 5 pracovních dnů ode dne doručení oznámení vyrozumění. Dne 12. 1. 2018 se žalobce dostavil na úřad práce, byl mu okopírován spis a sděleno, že lhůta uplyne 19. 1. 2018 a nechť se dostaví v úřední hodiny.
19. Rozhodnutím ze dne 23. 1. 2018 úřad práce rozhodl podle § 2 odst. 5 písm. a), § 36 odst. 1 písm. b) a § 37 písm. c) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, nepřiznat žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. V odůvodnění rozhodnutí úřad práce uvedl, kdy je nárok na daný typ dávky mimořádné okamžité pomoci a že jde o dávku nenárokovou. Konstatoval, že náklady na základní životní potřeby a náklady na bydlení jsou žalobci hrazeny z opakujících se dávek hmotné nouze – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení od 8. 10. 2012. Úřad práce dále uvedl, že žalobcova žádost o prodloužení lhůty k vyjádření se k podkladům na 15 dnů měla vliv na vyplacení dávek, neboť nebylo možné před uplynutím lhůty dávky – příspěvek na živobytí i doplatek na bydlení – vyplatit. Na to byl žalobce upozorněn při ústním jednání dne 11. 12. 2017 i dne 18. 12. 2017, na prodloužení lhůty trval. Podle úřadu žalobce svým jednáním způsobil, že k vyplacení dávek hmotné nouze – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení za měsíc prosinec 2017 došlo v nejbližším možném termínu v měsíci lednu 2018, proto byla žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci zamítnuta.
20. Žalobce se proti prvostupňovému rozhodnutí odvolal, namítal obdobné skutečnosti jako v žalobě. Odvolání žalovaný zamítnul napadeným rozhodnutím ze dne 23. 3.

2018 a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Žalovaný popsal předchozí průběh řízení ve věci změny způsobu výplaty příspěvku na živobytí. Vycházel z toho, že žalobce je dlouhodobě příjemcem dávek příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, je posuzován jako jednotlivec. Žalovaný ve shodě s úřadem práce uvedl, že žalobce dne 11. 12. 2017 požádal o prodloužení lhůty k seznámení se s podklady pro rozhodnutí, ač byl upozorněn na to, že dávky nebude možné vyplatit v řádném výplatním termínu v měsíci prosinec 2017 a také typizované poukázky budou vyplaceny až v lednu 2018. Dne 9. 1. 2018 vypravil úřad práce oznámení o změně způsobu výplaty dávky – příspěvek na živobytí od měsíce prosince 2017. Dávka byla takto úřadem práce žalobci vyplacena dne 10. 1. 2018, rovněž doplatek na bydlení za měsíc prosinec 2017 byl žalobci vyplacen

dne 10. 1. 2018. Podle žalovaného je zřejmé, že žalobci jsou opakované dávky – příspěvek

na živobytí a doplatek na bydlení – poskytovány již od října 2012 a pokrývají potřeby osoby na úrovni zabezpečující její základní životní podmínky, doplatek na bydlení pokrývá potřeby osoby spojené s náklady s užíváním bydlení. Dávka mimořádné okamžité pomoci jako jednorázová je určena pro osoby ocitající se v takové mimořádné situaci, která vyžaduje okamžitou pomoc, ať už peněžitou nebo věcnou. Žalobce přitom zabezpečuje svoje základní životní podmínky dávkami hmotné nouze, které jsou vypláceny ve výši 2 200 Kč ve formě příspěvku na živobytí a výši 10 194 Kč doplatek na bydlení. K prodloužení lhůty ze strany úřadu práce žalovaný uvedl, že žalobce i přesto, že mu bylo při jednání dne 11. 12. 2017 vysvětleno, z jakých důvodů dojde ke změně způsobu výplaty dávky příspěvek na živobytí, trval na prodloužení správního řízení z 5 na 15 pracovních dnů, i přes upozornění na nevyplacení dávek v řádném termínu. Žalovaný dále uvedl, že rozhodnutí o nepřiznání mimořádné okamžité pomoci na úhradu životních nákladů spojených s bydlením bylo úřadem práce vydáno dne 23. 1. 2018, tedy v době, kdy žalobci byly příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení za měsíc prosinec 2017 dne 10. 1. 2018 vyplaceny. Ze záznamu do spisu ze dne 12. 1. 2018 vyplývá, že vedoucí oddělení hmotné nouze v tento den žalobci předala požadované dokumenty týkající se dávky mimořádné okamžité pomoci. Protože jsou k zajištění základních životních podmínek žalobci vypláceny opakované dávky – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, není možné k tomuto účelu přiznat dávku jednorázovou, ještě ve vyšší částce, než jaká mu náleží. K námitce nevyřízení žádosti o ustanovení právního zástupce žalovaný sdělil, že úřad práce žalobci opakovaně písemně záležitost vysvětlil. Žalovaný tedy dospěl k závěru, že úřad práce nepochybil, pokud dávku nepřiznal. K posouzení žádosti byly použity informace ze spisové dokumentace týkající se příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení.

V. Posouzení věci krajským soudem

21. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích

uplatněných žalobních námitek, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.

22. K projednání žaloby nařídil soud ústní jednání. Při něm žalobce setrval na svém stanovisku. Zdůraznil, že považuje skutečnosti, které se týkají jeho podání v řízení o změně způsobu výplaty příspěvku na živobytí a reakce správních orgánů na ně, za podstatné pro přezkoumávanou věc. Proto trval na provedení dokazování spisy týkajícími se změny způsobu výplaty příspěvku na živobytí, stejně jako doplatku na bydlení, které byly v jeho věcech souběžně vedeny, jakož i na výsledky oprávněných úředních osob. Soud žalobcovým důkazním návrhům nevyhověl, neboť skutečnosti rozhodné pro posouzení uplatněných žalobních bodů vyplývají v dostačujícím rozsahu z předloženého spisového materiálu žalovaného, zejména měl soud k dispozici protokoly o ústních jednáních před úřadem práce ze dne 11. a 18. 12. 2017. Soud proto neshledal potřebu doplnit dokazování svědeckým výsledkem oprávněných osob, které se podílely na vedení správního řízení u úřadu práce. Soud dále nepovažoval za potřebné zjišťovat ze správních spisů, které jsou k osobě žalobce vedeny v jiných věcech, další skutečnosti.
23. Soud zdůrazňuje, že podaná žaloba směřuje proti rozhodnutí úřadu práce a žalovaného, jimiž žalobci nebyla přiznána jednorázová dávka mimořádné okamžité pomoci.
24. Zákon o pomoci v hmotné nouzi zakotvuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob. První skupinou dávek jsou dávky měsíčně se opakující – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení (jenž navazuje na dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení). Do druhé skupiny patří dávky jednorázové, označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci, kde zákon zakotvuje v podstatě 4 varianty této dávky (§ 36 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 3, odst. 4, odst. 5 a odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi, jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na něž vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K výplatě se přiznávají od prvního dne v měsíci, v němž bylo zahájeno řízení o dávku. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze pak z důvodů stanovených zákonem přiznat v případě mimořádných okolností ještě další jednorázovou dávku. Okamžitá mimořádná pomoc je však svojí povahou dávkou fakultativní (sporné je to pouze u dávky přiznávané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi), závislou na správním uvážení správního orgánu, nárok na ni vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání (srov. rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 88/2012-42, všechny rozsudky NSS dostupné na www.nssoud.cz).
25. Právě rozhodnutí o této nenárokové jednorázové dávce k žalobcově žádosti ze dne 20. 12. 2017 je předmětem soudního přezkumu, jak již soud konstatoval shora. Zmiňoval-li žalobce současně nesprávný postup úřadu práce a žalovaného v řízení o změně způsobu výplaty opakující se dávky hmotné nouze – příspěvek na živobytí – a zkrácení svých práv v rámci seznámení s podklady dne 11. a 18. 12. 2017 a také v důsledku nerozhodnutí o žádosti o prodloužení lhůty ze dne 11. 12. 2017

k vyjádření se k pokladům v tomto řízení, nemohl se soud těmito skutečnostmi zabývat, neboť se týkají jiného správního řízení, nikoli toho, z něhož vzešla žalobou napadená rozhodnutí. A tyto skutečnosti nejsou v souzené věci relevantní, jak soud blíže rozvede.

26. Nejprve se soud musel zabývat namítanou nepřezkoumatelností rozhodnutí žalovaného. Nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je takové rozhodnutí, z něhož nelze seznat, jaké skutečnosti vzal správní orgán za podklad svého rozhodnutí, na základě jakých důkazů tak učinil, jak se vypořádal s námitkami a návrhy účastníka řízení, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů, podle kterých právních norem rozhodoval a proč. Rozhodnutí odvolacího orgánu se považuje za nepřezkoumatelné také tehdy, jestliže z něj není zřejmé, jak se vypořádal s odvolacími námitkami účastníka řízení. Současně ale platí, že argumentace správního orgánu nemusí reagovat na každou dílčí připomínku účastníka řízení, to by vedlo, zejména u rozsáhlých podání, k rozhodnutím nepřehledným, nesrozumitelným. Ačkoliv je podle § 68 odst. 3 správního řádu povinností správních orgánů svá rozhodnutí řádně odůvodnit, nelze tuto povinnost interpretovat jako požadavek detailní odpovědi na každou námitku. Správní orgán na určitou námitku může reagovat i tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje svůj odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní. Tím se s námitkami účastníka řízení vždy – minimálně *implicitě* – vypořádá. Nelze proto bez dalšího uzavřít, že absence odpovědi na ten či onen argument žalobce v odůvodnění žalovaného rozhodnutí způsobuje nezákonnost rozhodnutí či dokonce jeho nepřezkoumatelnost. Takovýto přístup by totiž mohl vést zejména u velmi obsáhlých podání až k absurdním důsledkům a k porušení zásady efektivity a hospodárnosti řízení. Podstatné je, aby se správní orgán vypořádal se všemi základními námitkami účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13).
27. Soud má za to, že rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné není a je z něj seznatelné, jaké důvody žalovaného vedly k potvrzení odvoláním napadeného rozhodnutí úřadu práce. S odvolacími námitkami, které směřovaly do podstaty věci, tedy samotného nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci, se žalovaný vypořádal dostatečně. Pokud žalobce uplatnil námitky ve vztahu k porušení práva seznámit se s podklady a ve vztahu k jeho žádosti o prodloužení lhůty, které se týkaly řízení o změně způsobu výplaty příspěvku na živobytí, plyne z napadeného rozhodnutí, že žalovaný za podstatné považoval, že na své žádosti o prodloužení lhůty žalobce přes poučení ze strany úřadu práce trval a toto způsobilo, že k vyplacení příspěvku na živobytí za prosinec 2017 došlo až v nejbližším možném termínu, tedy 10. 1. 2018.
28. Pro posouzení žaloby jsou relevantní následující ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi. Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má*
 - a) osoba uvedená v § 2 odst. 3,
 - b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi,
 - c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.

29. Podle § 2 odst. 3 osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí brozí vážná újma na zdraví.
30. Dle odst. 4 za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie.
31. Dle odst. 5 za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky
- a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku
při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo
 - b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo
 - c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte
a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.
32. Podle odst. 6 citovaného ustanovení za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména
- a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
 - b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo
 - c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
 - d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez příštřeší, nebo
 - e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.
33. Z žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci ze dne 20. 12. 2017 vyplývá, že žalobce o ni požádal z důvodu potřeby zajistit náklady na živobytí a užívání bytu – úhradu nájemného, a to z důvodu tvrzeného nezákonného postupu úřadu práce. Je zřejmé, že se nejednalo o případ hrozící vážné újmy na zdraví, jak má na mysli ustanovení § 2

odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ani případ vážné mimořádné události, jak na jejich překlenutí pamatuje odst. 4 tohoto ustanovení. Žalobcem uvedené důvody jeho nepříznivé životní situace nelze podřadit ani pod situace ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ani případy sociálního vyloučení, jak na ně demonstrativně poukazuje § 2 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

34. K úhradě základních životních nákladů včetně nákladů na bydlení, tedy i nájemného, osobám v hmotné nouzi zásadně slouží opakující se dávky hmotné nouze. Důvody, pro které žalobce požadoval dávku mimořádné okamžité pomoci (tedy úhrada nákladů na živobytí a nájemného), se míjejí s účelem, pro který je tento typ jednorázové dávky mimořádné okamžité pomoci zákonem o pomoci v hmotné nouzi upraven (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 88/2012-42). Ve shodě se správními orgány soud uvádí, že žalobcovy potřeby uhrazovat základní náklady na živobytí a náklady na bydlení byly zabezpečeny přiznáním dávek příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Žalobce tyto opakující se dávky hmotné nouze pobírá dlouhodobě, dle sdělení žalovaného od října 2012, od srpna 2017 příspěvek na živobytí ve výši 2 200 Kč a doplatek na bydlení ve výši 10 194 Kč. Přestože nebyly žalobci příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení za prosinec 2017 vyplaceny v tomto kalendářním měsíci, ale v nejbližším možném výplatním termínu (dle tvrzení žalovaného dne 10. 1. 2018, což žalobce nepopíral), rozhodující bylo, že tyto přiznané dávky hmotné nouze žalobcovy základní potřeby kryly. Ke shodnému účelu tak žalobci nemohla být přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci. A to ani tehdy, pokud by přiznané opakující se dávky hmotné nouze nebyly žalobci v rozporu se zákonem vyplaceny.
35. Pokud se žalobce dovolával závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2018, č. j. 6 Ads 79/2018-34, uvádí soud, že se skutkově jednalo o jiný případ, a to posouzení, jak naložit s nedoplatkem za energie při řešení doplatku na bydlení. Ze závěrů tohoto rozsudku podle přesvědčení soudu nelze dovodit, že správní orgány měly žalobci v jeho situaci k zabezpečení jeho potřeb a úhradě nájemného přiznat ještě jednorázovou dávku dle § 36 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
36. Soud tedy uzavírá, že úřad práce a žalovaný neporušili při vydání přezkoumávaných rozhodnutí zákon o hmotné nouzi, ani správní řád. Pokud nepřihlédli ke skutečnostem, které zdůrazňoval žalobce, pak proto, že tyto skutečnosti a důvody, které žalobce vedly k podání žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci, se se zákonným účelem této dávky míjejí. Nad rámec soud dodává, že motivace žalobce k podání žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci je vcelku pochopitelná, nicméně to nic nemůže změnit na tom, že zákon o pomoci v hmotné nouzi váže možnost přiznat tuto jednorázovou dávku na jiné sociální situace.
37. Namítal-li žalobce v replice, že nesprávný úřední postup spočívá i v tom, že mu pro správní řízení nebyl ustanoven právní zástupce, šlo o žalobní námitku uplatněnou po lhůtě pro rozšíření žaloby podle § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. Soud se tedy tímto opožděným žalobním bodem nemohl zabývat.

VI. Závěr krajského soudu a náklady řízení

38. Z uvedených důvodů vyhodnotil soud žalobní námitky jako nedůvodné a žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
39. Soud dodává, že znovu nerozhodoval o žalobcových opakovaných požadavcích na ustanovení právního zástupce. Žalobce, kromě svého vícekrát vyjádřenému nesouhlasu s neustanovením právního zástupce nedoložil soudu žádné nové rozhodné skutkové okolnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007-150, podle něhož: „*jestliže navrhovatel znovu požádá o ustanovení zástupce poté, co již bylo o jeho předchozí žádosti pravomocně rozhodnuto, je správní soud povinen rozhodnout o této opakované žádosti pouze tehdy, pokud navrhovatel doloží, že od doby rozhodování o jeho předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení jeho předchozí žádosti ve smyslu § 35 odst. 8 a § 36 odst. 3 s. ř. s. rozhodující*“).
40. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
41. V souzené věci byl úspěšný žalovaný správní orgán, protože se však jednalo o věc pomoci v hmotné nouzi, na náhradu nákladů řízení nemá právo. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty

na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Liberec dne 15. listopad 2018.

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně